

КАФЕДРА БАЯНА ТА АКОРДЕОНА

Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти

Освітній ступінь	«Магістр»	Курс	1
Спеціальність	B5 «Музичне мистецтво»	Семестр	1, 2
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» Баян, Акордеон	ECTS	3
Статус	Обов'язкова	Годин	90
		Лекції	30
		Семінари	30
		Самостійна робота	30
Форма контролю	Залік, Іспит		

Інформація про викладача

ПІБ	Засць Віталій Миколайович кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри баяна і акордеона Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=6icz7zsAAAAJ
e-mail	zaetsa@ukr.net

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історична еволюція музичної інструментальної педагогіки, як відомо, включає три умовні етапи: емпіричний, методичний та сучасний – науково-практичний.

Отже, лекційний курс «Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти» за своїм методологічним наповненням, покликаний відображати сучасні потреби музичної педагогіки.

Принципова новизна такого підходу полягає в тенденції прискорення процесу формування самостійності творчого мислення талановитої молоді, шляхом опанування фахової понятійно-термінологічної системи, що розробляється у виконавському музикознавстві – в наукових розробках та узагальненнях з історії й теорії виконавського мистецтва.

Курс «Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти» займає особливе місце у вирішенні фахових завдань. Його вивчення допомагає досягти закономірності музично-виконавського розвитку на різних етапах навчання, що сприяє удосконаленню теоретичних знань та формуванню виконавських умінь і навичок здобувачів.

Мета курсу – формування педагогічної культури висококваліфікованого спеціаліста, викладача баяна (акордеона).

Відповідно до мети курсу «Методики» розв'язує наступні **завдання**:

- формування навичок раціонального використання прийомів навчання і виховання;
- опанування фаховим понятійно-термінологічним апаратом;
- розвиток інтересу до музичного мистецтва, виконавства на баяні та акордеоні;
- формування особистості, здатної до самостійної науково-творчої діяльності;
- вивчення теоретичних основ, необхідних для педагогічної діяльності майбутніх педагогів;
- розвиток навичок роботи з методичною літературою та начальними посібниками;
- виховання стійкої уваги та самоконтролю, свідомого ставлення до роботи.

Програма курсу враховує притаманну даній дисципліні систему міжпредметних зв'язків, що передбачає вивчення поряд із спеціалізованим та усіма музичними дисциплінами ще й філософських, музикознавчих, фізіологічних та інших закономірностей виконавства. Знання та навички, отримані після вивчення курсу, здобувачі закріплюють під час педагогічної практики під керівництвом викладача-консультанта.

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістр повинен **знати**:

- компоненти змісту освітнього процесу;
- засади професійності майстерності виконавства на баяні (акордеоні);
- особливості педагогічної діяльності на різних етапах навчання;
- сучасні досягнення в галузі баянно-акордеонного виконавства, педагогіки та музичної творчості;
- виконавський репертуар та спеціальну літературу;
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати творчі інтерпретаційні проблеми виконання.

Випускник освітньої кваліфікації «Магістр музичного мистецтва» повинен **вміти**:

- розуміти зміст, форму та особливості музичної освіти;
- логічно структурувати зміст навчального матеріалу;
- застосовувати різні методи навчання в процесі педагогічної діяльності;
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах;
- вивчати кращі традиції виконавських шкіл;
- комплексно застосовувати прийоми і методи навчання при вирішенні практичних завдань;
- організовувати самостійну роботу здобувачів.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.

- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Змістовний модуль 1.

Методика викладання виконавських дисциплін у музичному мистецтві

- Тема №1. Зміст навчальної дисципліни. Методичні підходи до формування виконавської майстерності в музикознавчому контексті.
- Тема №2. Психологічні аспекти виконавської діяльності та їх вплив на навчальний процес.
- Семінар №1. Теоретичні основи розвитку виконавських навичок у здобувачів.
- Тема №3. Методика роботи над музичною фактурою як засобом художньої виразності
- Семінар №2. Методологічні засади виконавської техніки та її формування.
- Тема №4. Динамічний фон у процесі виконавської інтерпретації: прийоми і методи в практичній діяльності.
- Тема №5. Особливості виконавського мислення та методи його формування.
- Семінар №3. Педагогічні підходи до розвитку музично-виконавського мислення.
- Тема №6. Методика роботи над мелодією як ключовим чинником художнього виконання.
- Тема №7. Принципи роботи над цілісним виконанням музичного твору.
- Семінар №4. Методичні прийоми роботи над музичним твором.
- Семінар №5. Підготовка навчального репертуару: принципи відбору та методи опрацювання.

Змістовний модуль 2.

Психофізіологічні основи виконавської майстерності. Формування професійного досвіду викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти

Тема №8. Методика розвитку координації виконавських рухів у музиканта.

Семінар №6. Формування та розвиток музичних здібностей у здобувачів.

Тема №9. Технічне вдосконалення виконавської майстерності: методологічні підходи.

Семінар №7. Індивідуальне планування навчальної та виконавської роботи.

Тема №10. Візуальний аспект сценічного виступу музиканта: специфіка баянно-акордеонного мистецтва.

Семінар №8. Використання інструктивного матеріалу у процесі викладання.

Тема №11. Емоційно-інтелектуальні процеси у виконавській діяльності музиканта.

Семінар №9. Роль і завдання викладача у формуванні виконавської майстерності.

Тема №12. Основи формування творчої самостійності. Зміцнення вмінь, навичок, знань, використання виконавських засобів музичної виразності в роботі над випускною програмою.

Семінар №10. Самостійна робота здобувачів у процесі педагогічної практики.

Семінар №11. Критерії та методика оцінювання виконавської діяльності.

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Стартовий контроль – відбувається на першому занятті: студенти знайомляться з навчальною програмою, тематикою даного лекційного курсу, списком основної та додаткової літератури, графіком проведення контрольних робіт, правилами по підготовці та проведенню семінарських занять.

Поточний контроль – здійснюється протягом проведення занять згідно даної програми даного курсу.

Рубіжний контроль – проводиться з метою отримання інформації щодо рівня поточної успішності здобувачів за певний період навчання (на конкретну дату).

Підсумковий контроль – здійснюється на останньому занятті, на якому підсумовується загальний рівень успішності здобувачів.

Залік. З метою визначення повноти знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу передбачено залік наприкінці першого семестру. До його складання допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою курсу, та за результатами поточного контролю допущені до складання.

Підсумкове оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів проводиться на іспиті.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування лекцій	20
2.	Вивчення теорет. матеріалу, тестування...	10
3.	Семінарські заняття	30
4.	Самостійна робота	10
5.	Залік, іспит	30
	Всього	100

Критерії оцінювання

90–100–А– відмінно	вичерпна і розгорнута відповідь на питання з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань.
82–89–В– добре	грунтовна відповідь на питання з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань.
74–81–С– добре	повна відповідь на питання з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань.
64–73–D– задовільно	відповідь на питання колоквиуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.
60–63–Е– задовільно	відповідь на питання в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.
35–59–FX– незадовільно	відповідь на питання в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань.
1–34–F– незадовільно	відповідь на питання на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається участь здобувачів у міжнародних та всеукраїнських конференціях, фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер

класах та стажування у літніх музичних школах/академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев І. Методика викладання гри на баяні. – К.: Муз. Україна, 1957
2. Давидов М. Виконавське музикознавство: енциклопедичний довідник. К., НМАУ ім. П. І. Чайковського. 2010. Посібник для вищих навчальних закладів.
3. Давидов М. Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України. Посібник для вищих навчальних закладів. Київ. 2008.
4. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. Підручник для вищих навчальних закладів. Київ. 2010.
5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (підручник для вищих навчальних закладів). - К.: Музична Україна. 1995.
6. Давидов М. Школа виконавської майстерності баяніста. Посібник для вищих навчальних закладів. 1998. Київ.
7. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (підручник). – К.: Муз. Україна, 1995
8. Паньков В. Гами, тризвуки, арпеджіо для вибірного баяну. К.: Муз. Україна, 1982
9. Самітов В. Теоретичні основи фахового мислення музиканта-виконавця як критерій професійної культури. К.. 2011

Додаткова література та інформаційні ресурси:

1. www.nbuv.gov.ua – веб-сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м. Київ)
2. www.4uth.gov.ua – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва
3. www.chl.kiev.ua – веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей
4. <http://old.dnpb.gov.ua> – веб-сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського
5. Google. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.google.com.ua/services/hp/#utm_source=ua-goog_bkws-sem-seemea-ua-defhp&utm_medium=sem

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Програма іспиту (заліку) складається з двох питань по курсу.

Перелік питань для заліку

1. Емоційне мислення музиканта-виконавця як інтелектуально-творчий процес.
2. Робота над фактурою як комплексом засобів музичної виразності.
3. Цілісне виконання музичного твору.
4. Критерії й методика оцінювання.
5. Теоретичні основи формування виконавської майстерності.

6. Особливості баянно-акордеонного мистецтва в контексті візуалізації сценічного виступу.
7. Розвиток музичних здібностей.
8. Інструктивний матеріал.
9. Динамічний фон як засіб рельєфного відтворення музичної фактури.
10. Специфіка виконавського музичного мислення.
11. Психофізіологічні основи формування виконавської майстерності.
12. Логіка інтерпретаційного мислення музиканта-виконавця.
13. Робота над музичним твором.
14. Роль і завдання педагога.
15. Концепція виконавської художньої техніки.
16. Індивідуальний робочий план.
17. Зміцнення вмінь, навичок, знань, використання виконавських засобів музичної виразності в роботі над випускною програмою.
18. Робота над мелодією – головний фактор цілісності художньої майстерності виконавського мислення.
19. Художньо-сміслова роль фактури в музичному мистецтві.
20. Основи формування творчої самостійності.
21. Виконавська майстерність в оптиці музикознавства.
22. Робота над технічним вдосконаленням майстерності.
23. Підготовка навчального репертуару.
24. Психологічні передумови музично-виконавської діяльності.

Білет для іспиту

Білет №1

1. Художньо-сміслова роль фактури в музичному мистецтві.
2. Логіка інтерпретаційного мислення музиканта-виконавця.

Білет №2

1. Виконавська майстерність в оптиці музикознавства.
2. Психологічні передумови музично-виконавської діяльності.

Білет №3

1. Теоретичні основи формування виконавської майстерності
2. Робота над фактурою, як комплексом засобів музичної виразності.

Білет №4

1. Концепція виконавської художньої техніки.
2. Динамічний фон як засіб рельєфного відтворення музичної фактури.

Білет №5

1. Специфіка виконавського музичного мислення.
2. Робота над мелодією – головний фактор цілісності художньої майстерності виконавського мислення.

Білет №6

- 1.Цілісне виконання музичного твору.
- 2.Робота над музичним твором.

Білет №7

- 1.Підготовка навчального репертуару .
- 2.Психофізіологічні основи формування виконавської майстерності.

Білет №8

- 1.Розвиток музичних здібностей.
- 2.Робота над технічним вдосконаленням майстерності.

Білет №9

- 1.Індивідуальний робочий план.
- 2.Особливості баянно-акордеонного мистецтва в контексті візуалізації сценічного виступу.

Білет №10

- 1.Інструктивний матеріал.
- 2.Емоційне мислення музиканта-виконавця як інтелектуально-творчий процес.

Білет №11

- 1.Роль і завдання педагога.
- 2.Основи формування творчої самостійності.

Білет №12

- 1.Зміцнення вмінь, навичок, знань, використання виконавських засобів музичної виразності в роботі над випускною програмою.
- 2.Критерії й методика оцінювання.